

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

1-maxsus
son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ S/1 (6) – 2026

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Алимджанов Бахтиёр Абдихакимович</i> «НА ЭТОМ СЪЕЗДЕ ИДЕЙНОМУ РАЗБРОДУ НУЖНО ПОЛОЖИТЬ КОНЕЦ», ИЛИ КАК СОЮЗ АРХИТЕКТОРОВ УЗБЕКИСТАНА НАЧАЛ МЫСЛИТЬ	11-17
<i>Esanova Nilufar</i> O'ZBEKISTON VA JANUBIY KOREYA O'RTASIDA OG'IR SANOAT TARMOQLARINING RIVOJLANISHIDAGI O'RNI	18-21
<i>Muminov Azizbek Ziyoviddinovich</i> JIZZAX VILOYATI JOYLASHGAN TABIIY OBYEKT LARNING TARIXIY-GEOGRAFIK TASNIFI VA TURISTIK SALOHİYATI	22-27
<i>Ne'matov Xumoyun To'liqin o'g'li</i> SHOHRUX MIRZO VA USMONIYLAR O'RTASIDAGI DIPLOMATIK ALOQALAR TARIXI	28-33
<i>Khudoyorov Noyibjon Maripjonovich, Ruziboev Samandarbek Sobirjon o'g'li</i> THE POLICY OF DEKULAKIZATION AND CONFISCATION OF PEASANT HOUSEHOLDS IN KAZAKHSTAN, 1929–1933.....	34-43
<i>Шамшетдинова Дилафруза Исмайыловна</i> ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ПРОГРЕСС И ТРАНСФОРМАЦИЯ КУЛИНАРНЫХ ТРАДИЦИЙ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ КАРАКАЛПАКСТАНА (1960-1980 ГГ.).....	44-48

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Kasimova Gulyar Axmatovna, Xaydarova Durdona Shuxratjon qizi</i> DAVLAT TIBBIY SUG'URTASI MEXANIZMIDA DORI-DARMON XARIDLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	49-56
<i>Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li</i> AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINI RIVOJLANTIRISHNING KO'P OMILLI EKONOMETRIK MODEL: OLS VA ARDL TAQQOSLASH	57-64

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Tashanov Abduxoliq</i> BUZG'UNCHI G'OYALARINING IJTIMOIIY-SIYOSIY VA AXLOQIY MUAMMOLARI	65-71
<i>Jo'rayev Ahmad Muhammadiyevich</i> TASAVVUF TA'LIMOTIDA DINIY BAG'RIKENGLIK VA MILLATLARARO TOTUVLIK MASALALARI	72-78
<i>Tursunkulova Shaxnoza Tuychiyevna</i> TASAVVUFNING FALSAFIY JIHATLARI XUSUSIDA.....	79-84
<i>Ibraximova Dilorom Saloydinovna</i> RAQAMLI MUHITDA ESTETIK IDROKNING XUSUSIYATLARI.....	85-88
<i>Muxammadiyeva Oliy Narzullayevna</i> OILA INSTITUTINI MUSTAHKAMLASH KONSEPSIYASI - OILA VA JAMIYAT IJTIMOIY BARQARORLIGINING MEZONI.....	89-92

<i>Matchanova Barno</i> MAFKURA VA MILLIY MAFKURA TUSHUNCHALARI: MAZMUN-MOHİYATI VA IJTIMOİY FUNKSIYALARI.....	93-98
<i>Uraqov Nodirbek Boboqulovich</i> BAG'RIKENGLIK G'OYASINING TASAVVUFİY-FALSAFIY TAHLILI (Maxdumi A'zamning "Risolai tanbeh ul-ulamo" asari asosida).....	99-104
<i>Raxmatov Alisher Obidovich</i> IJTIMOIY FALSAFADA INTEGRATSIYANING RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	105-108
<i>O'sarkulov Oybek Murodilovich</i> MILLIY IDENTIKLIKNING TRANSFORMATSIYASI VA IJTIMOİY INTEGRATSIYA: O'ZBEKISTONDAGI KOREYS DIASPORASI TAJRIBASI.....	109-115
<i>Fayziyev Xurshid Jumayevich</i> VOLTERNING "BAG'RIKENGLIK HAQIDA" ASARIDA JAN KALASNING QATL ETILISHI VA UNING OQIBATLARINI AKS ETTIRILISHI	116-121
<i>Shadmonova Zebiniso Amrulloevna</i> OILA SHAXS KAMOLOTINING ASOSIY IJTIMOİY MUHITI VA JAMIYAT BARQARORLIGINING OMILI SIFATIDA.....	122-126
<i>Idiboyev Abror Jamolovich</i> JAMIYAT IJTIMOİY-MA'NAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA - YOSHLAR HUQUQIY TARBIYASINING O'RNI	127-130
<i>Ahmadjonov To'liqinbek Akramjon o'g'li</i> RAQAMLI OLAMNING YOSHLAR ONGIGA TA'SIRI.....	131-136
<i>Sodiqov Islombek Otabek o'g'li</i> RAQAMLI MADANIYAT TUSHUNCHASI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	137-141
<i>Abdurahimov Ravshanbek O'ktam o'g'li</i> HUQUQIY DEMOKRATIK JAMIYAT QURISH SHAROITIDA YOSHLAR HUQUQIY ONGINING SHAKLLANISH OMILLARI	142-146
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Duvlaeva Nozigul Xolmuxammat qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK MATNLARIDA STILISTIK TASVIR VOSITALARI	147-151
<i>Зикруллаева Хусния Бахтияровна</i> СТРУКТУРА, ПРОИСХОЖДЕНИЕ И НОРМАТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЗАИМСТВОВАННЫХ ТЕРМИНОВ В УЗБЕКСКОМ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОМ ТЕКСТЕ.....	152-156
<i>Turdiyeva Dilorom Soliyevna</i> PEDAGOGICAL STRATEGIES FOR INCLUSIVE LEARNING	157-162
<i>Eshmurotov Umidjon Temurovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI AFORIZMLARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI	163-167
<i>Avlayeva Saida Bozorovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA COVID-19 PANDEMIYASI SHAROITIDA SHAKLLANGAN KISHILAR JAMOALARINI IFODALOVCHI NEOLOGIZMLAR.....	168-172
<i>Ubaydullaeva Dilfuza Akmal qizi</i> JURNALISTLARNI TAYYORLASHDA NUTQ MADANIYATI KOMPETENSIYALARINING STRUKTURASI	173-181

<i>Alimova Shaxnoza Yaxshiboyevna</i> ASSOTSIIATIV TAJRIBA PSIXOLINGVISTIKA USULI SIFATIDA	182-187
<i>Xudayberganov Nizomaddin Uktambay o'g'li, Mansurova Shaxinabonu Najmiddin qizi</i> O'ZBEK TILIDA SON VA SIFAT SO'Z TURKUMLARINI POS TEGGLASH ASOSIDA O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH TAMOIYILLARI	188-193
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Абдуллаева Дильдора Эльмуродовна</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СТАРТАП ПРОЕКТЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН НА ПРИМЕРЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АКСЕЛЕРАТОРОВ И ИНКУБАТОРОВ.....	194-198
<i>Fayzullayeva Shaxlo Jumanioz qizi</i> THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS OF INCLUSION OF COPYRIGHT OBJECTS IN INTERNATIONAL TRADE.....	199-204
<i>Qalandarov Aminjon Amondullayevich</i> KORPORATSIYALARDA AFFILLANGAN SHAXSLAR INSTITUTINING HUQUQIY TABIATI VA TARTIBGA SOLINISHI	205-212
<i>Uralov Sarbon Sardorovich</i> JINOYAT-PROTSESSUAL QONUNCHILIKDA VIDEOKONFERENSALOQA ORQALI TERGOV HARAKATLARINI TARTIBGA SOLISHNING UMUMIY SHARTLARI	213-218
<i>Xolmirzayev Muhsin Shavqiddin o'g'li</i> KRIMINOLOGIK PROGNOZLASHDA ANIQ FANLAR VA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARI YUTUQLARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	219-225
<i>Dilboboyev Nozimbek</i> XORIJIY (CHET EL) VA MAHALLIY (MILLIY) INVESTITSIYA TUSHUNCHALARINING ILMIY-NAZARIY TAVSIFI, ULARNING BOZOR IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA AHAMIYATI.....	226-232
<i>Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li</i> ATOM ENERGIYASINING XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING XALQARO-HUQUQIY ASOSLARI	233-240
<i>Asadov Shahridin Faxriddin o'g'li</i> FUQAROLIK HUQUQIDA XIZMATLARNING HUQUQIY TABIATI: KONSALTING XIZMATLARI MISOLIDA.....	241-243
<i>Абдужампоров Шахбоз Музаффар ўғли</i> НЕСАНКЦИОНИРОВАННЫЙ ДОСТУП И ХИЩЕНИЕ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ С ПЛАСТИКОВЫХ КАРТ: УГРОЗЫ, МОДЕЛИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ И КОМПЛЕКСНЫЕ МЕРЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ.....	244-253
<i>Хасанов Турсунпулат Шавкатжон ўғли</i> МЕЖДУ АЛГОРИТМОМ И ЗАКОНОМ: ПРОБЛЕМА ПРАВОВОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ СМАРТ-КОНТРАКТОВ В ЦИФРОВУЮ ЭПОХУ	254-259
<i>Kadirova Moxigul Xamitovna</i> ZAMONAVIY DAVLAT BOSHQARUVI VA ADOLATLI SUD-HUQUQ TIZIMI	260-262
<i>Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna</i> UCHINCHI RENESSANS SHAROITIDA VATANPARVARLIK G'OYASINING MA'NAVIY-HUQUQIY MOHIYATI (O'zbekiston tajribasi va xorijiy yondashuvlar qiyosida).....	263-269

<i>Shagilov Pulatbek Koptleuovich</i> JAMOAT XAVFSIZLIGIGA TAJOVUZ QILUVCHI HUQUQBUZARLIKLARGA QARSHI KURASHISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLARINING TAJRIBASI TAXLILI	270-276
<i>Kubaeva Ismigul Farkhod qizi</i> PARTY AUTONOMY VS CONSUMER PROTECTION IN INTERNATIONAL E-COMMERCE: THE CASE OF UZBEKISTAN IN COMPARATIVE PERSPECTIVE	277-283
<i>Нормуродова Азиза Азимжон кизи</i> ПОНУЖДЕНИЕ ЛИЦА К ВСТУПЛЕНИЮ В ПОЛОВУЮ СВЯЗЬ: ПРАВОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ОБЪЕКТИВНОЙ СТОРОНЫ ПРЕСТУПЛЕНИЯ.....	284-295
<i>Toshpo'latov Islom Otavulla o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KADRLAR BILAN ISHLASH SIYOSATIDA MA'NAVIY- MA'RIFIY ISHLAR VA UNI ICHKI ISHLAR ORGANLARI TIZIMIGA TA'SIRI	296-301
<i>Аллашова Шийринай Турсынбаевна, Каримова Мадина Мирзаджоновна</i> ВИКТИМНОЕ ПОВЕДЕНИЕ ЖЕРТВ БЫТОВОЙ ПРЕСТУПНОСТИ И ЕГО ПРОФИЛАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ	302-307
<i>Lutfullayeva Feruza Boboqulovna</i> HUQUQIY DAVLAT KONSEPSIYASINING ZAMONAVIY NAZARIY YONDASHUVLARI	308-312
<i>Abdugaffarov Davronbek Dilshod o'g'li</i> SHARTNOMALARNI AMALGA OSHIRISH USTIDAN SAMARALI PARLAMENT NAZORATI: O'ZBEKISTONDA XALQARO TIJORAT SHARTNOMALARIDA TARAFLARNING ERK MUXTORIYATINI KUCHAYTIRISH.....	313-317
<i>Jalilov Ravshanjon Abdukayumovich</i> INSON A'ZOLARI VA TO'QIMALARINING NOQONUNIY AYLANMASI: JINOIY-HUQUQIY VA QIYOSIY TAHLIL	318-329
<i>Muxtorov Muhammad Amin Mirkomil o'g'li</i> MULK HUQUQINI MUHOFAZA QILISH ICHKI ISHLAR ORGANLARINING FAOLIYATI.....	330-337
<i>Karimov Ulugbek Hakimjonovich</i> LEGAL FOUNDATIONS OF PROSECUTORIAL SUPERVISION IN ENSURING THE ALLOCATION, USE, AND PROTECTION OF LAND PLOTS IN THE AGRARIAN SECTOR OF UZBEKISTAN	338-343
<i>Mirabdullayev Maqsudjon Mahmudjon o'g'li</i> MASHINALI O'QITISH USULLARI ASOSIDA XOSTNING XAVFSIZLIGINI BAHOLASH, MODEL VA ALGORITMLARINI ISHLAB CHIQISH.....	344-349
<i>Utebaev Salamat Maqsetbay o'g'li, Dauletbaeva Aynur Baxramovna</i> OILAGA QARSHI JINOYATLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNING OLDINI OLISH.....	350-354
<i>Tillayev Ikrom Rustamjonovich</i> HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASINI BELGILAB BERUVCHI UMUMIY VA SOHAVIY-HUQUQIY HUJJATLAR TAHLILI	355-362
<i>Xoshimova Nilufar Zafarjon qizi</i> O'ZBEKISTONDA MEHNAT MUNOSABATLARIDA MIGRATSIYA MUNOSABATLARI.....	363-366

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Rahmonova Nilufar Najmiddin qizi BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI FORSAYT TADQIQOT METODLARI ASOSIDA KREATIV KOMPETENSIYALARI TA'LIM TRAYEKTORIYASINI TASHKIL ETISH	367-371
<i>Abdurasulova Dilrabo Tolkunjon qizi</i> KOMPARATIVISTIKISTIK YONDASHUV TALABALARNING MADANIYATLARARO KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING METODOLOGIK ASOSI SIFATIDA.....	372-380
<i>Таджиходжаева Эльвира Рашидовна</i> ЦИФРОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ КАТЕГОРИЯ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ НЕПРОФИЛЬНЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ.....	381-387
<i>Ravshanova Gulnoza Burxonovna</i> 5-SINF O'QUVCHILARINING ANTROPOMETRIK TOTAL KO'RSATKICHLARINI O'RGANISH BO'YICHA TADQIQOT BOSHIDA OLINGAN NATIJALAR TAHLILI.....	388-393
<i>Mirzaakhmedova Makhliyo Yuldashevna</i> THE IMPACT OF AUTHENTIC MATERIALS ON TEACHING BUSINESS WRITING SKILLS TO ESP STUDENTS	394-400

Received: 03 January 2026
Accepted: 17 January 2026
Published: 30 January 2026

Article / Original Paper

ANALYSIS OF THE EXPERIENCE OF ADVANCED FOREIGN COUNTRIES IN COMBATING OFFENSES THAT ENGAGE IN PUBLIC SECURITY

Shagilov Pulatbek Koptleuovich

Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan
Regional Training Center of the Republic of Karakalpakstan
Head of the "Cycle of Legal Sciences"

Abstract. The article analyzes administrative and legal measures applied in combating offenses threatening public security, their legal framework, and enforcement effectiveness. The study identifies shortcomings in the application of administrative liability norms, weaknesses in interagency coordination, personnel training, and information system integration. Practical proposals are developed to improve legal regulation and enhance the effectiveness of law enforcement mechanisms.

Keywords: public security, administrative liability, offense prevention, administrative-legal measures, interagency cooperation.

JAMOAT XAVFSIZLIGIGA TAJOVUZ QILUVCHI HUQUQBUZARLIKLARGA QARSHI KURASHISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLARINING TAJRIBASI TAXLILI

Shagilov Pulatbek Koptleuovich

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar Vazirligi
Qoraqalpog'iston Respublikasi mintaqaviy o'quv markazi
«Huquqiy fanlar sikli» boshlig'i

Annotatsiya. Maqolada jamoat xavfsizligiga tajovuz qiluvchi huquqbuzarliklarga qarshi kurashishda qo'llanilayotgan ma'muriy-huquqiy choralar tizimi, ularning huquqiy asoslari va amaliyotdagi samaradorligi tahlil qilingan. Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeks normalarining qo'llanishidagi muammolar, idoralararo hamkorlikdagi nomuvofiqliklar, kadrlar salohiyati hamda axborot tizimlarining integratsiyasizligi ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Qonunchilikni takomillashtirish va huquqni qo'llash samaradorligini oshirish bo'yicha aniq takliflar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: jamoat xavfsizligi, ma'muriy javobgarlik, huquqbuzarliklar profilaktikasi, ma'muriy-huquqiy choralar, idoralararo hamkorlik, huquqni qo'llash.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6SI1Y2026N44>

Kirish. Bugungi kunda jahon miqyosida jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasida yuzaga kelayotgan tahdidlar globallashuv, raqamlilashuv va ijtimoiy-psixologik muvozanatsizliklar bilan yanada murakkab tus olmoqda. Zamonaviy tahdidlar – terrorizm, diniy ekstremizm, maishiy va yoshlar jinoyatchiligi, kiberhujumlar, ommaviy tartibsizliklar, ommaviy axborot vositalari orqali ig'vogarlik kabi ko'rinishlarda namoyon bo'layotgani, jamoat xavfsizligi tushunchasining milliy chegaralardan tashqariga chiqayotganini ko'rsatmoqda. Bu holat xavfsizlik sohasidagi milliy siyosat va huquqiy mexanizmlarning global modellar bilan integratsiyalashuvini taqozo etmoqda[1].

Xususan, jamoat xavfsizligiga qarshi qaratilgan huquqbuzarliklar tabiatan transmilliy xususiyat kasb etmoqda – masalan, internet orqali targ'ibot qilinayotgan ekstremistik g'oyalar, sun'iy intellekt yoki blokcheyn platformalar orqali amalga oshirilayotgan kiberqonunbuzarliklar milliy huquqiy tizimlarning an'anaviy vositalari bilan to'liq qamrab olinamayapti. Shu bois, jamoat xavfsizligini ta'minlashda huquqiy yondashuvlar, profilaktika va nazorat tizimlarini qayta ko'rib chiqish, innovatsion va o'zaro muvofiqlashtirilgan mexanizmlar yaratish zarur bo'lmoqda.

Jahon hamjamiyatida bu sohadagi huquqbuzarliklarga qarshi kurashishda turli davlatlarning institutlar, normativ-huquqiy baza va profilaktika vositalari bo'yicha to'plangan tajribasi tahlil qilinishi, ulardan o'z milliy huquq tizimimizga mos keladigan samarali elementlarni tanlab olish ilmiy va amaliy ehtiyoj darajasiga aylandi. Bunda Germaniya, Yaponiya, AQSH, Fransiya, Janubiy Koreya, Kanada kabi davlatlarning "community policing", "intelligence-led policing", "smart policing" va "citizen-centered safety governance" kabi konsepsiyalari muhim o'rganish obyekti hisoblanadi[2].

Shu nuqtai nazardan, jamoat xavfsizligiga tahdid soluvchi huquqbuzarliklarga qarshi kurashishda xorij mamlakatlarining huquqiy-tashkiliy tajribasini o'rganish nafaqat ilm-fan uchun, balki amaliyotda qo'llaniladigan huquqiy islohotlarni mustahkamlashda ham dolzarb ahamiyatga ega. Ayniqsa, O'zbekiston Respublikasining "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi" va "O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida jamoat xavfsizligiga oid institutsional islohotlar xorijiy tajribalarni chuqur tahlil qilishni talab etmoqda[3].

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Tadqiqot davomida ma'muriy huquq nazariyasi, huquqni qo'llash amaliyoti, O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi va sud amaliyoti materiallari o'rganildi. Normativ-huquqiy, tizimli, qiyosiy-huquqiy va tahliliy metodlardan foydalanildi.

Muhokama. Jamoat xavfsizligi sohasida xalqaro huquqiy normalar va tavsiyalar milliy tizimlar uchun mezon vazifasini o'tab, universal prinsiplar – inson huquqlarini himoya qilish, davlat organlari faoliyatining shaffofligi va jamoatchilik ishtirokini ta'minlash, xavfsizlik sohasidagi chora-tadbirlarning samaradorligini belgilaydi. Bu borada Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT), Yevropada Xavfsizlik va Hamkorlik Tashkiloti (YEXHT), INTERPOL va Yevropa Kengashi kabi xalqaro institutlar asosiy normativ-huquqiy va dasturiy manba sifatida xizmat qiladi.

BMTning "Jinoyatlarning oldini olish va jinoyat odil sudloviga oid BMT ko'rsatmalar to'plami" (UN Crime Prevention Guidelines, 2010) da jamoat xavfsizligi sohasida profilaktikaga alohida e'tibor qaratiladi. Bu hujjatda aniq ta'kidlanishicha, jinoyatlarning oldini olishda davlat, fuqarolik jamiyati va mahalliy hamjamiyatlar o'rtasidagi sheriklik asosidagi mexanizmlar yaratilishi shart[5]. Shuningdek, BMT Bosh Assambleyasining 34/169-sonli Rezolyusiyasida (1979 y.) "Huquqni muhofaza qiluvchi xodimlar uchun axloqiy kodeks" qabul qilingan bo'lib, unda jamoat xavfsizligi bilan bog'liq holatlarda inson huquqlari ustuvorligi ta'kidlangan[5].

YEXHTning 2010-yilgi "Policing within a Democratic Society" nomli strategik hujjatida politsiya faoliyati jamoatchilik ishonchiga asoslangan bo'lishi, preventiv yondashuv, huquqbuzarlik sodir bo'lmasidan avval uning sabablarini bartaraf etishga yo'naltirilgan bo'lishi lozimligi qayd etilgan. Mazkur yondashuvda "community policing" – ya'ni aholi bilan interaktiv aloqalar asosida profilaktika faoliyatini amalga oshirish modellari tavsiya etilgan[6].

YEXHTning Inson huquqlari instituti ham jamoat xavfsizligini ta'minlashda "gender-sensitive policing" va "minority-inclusive strategies" kabi zamonaviy konsepsiyalarni ilgari surmoqda. Bu esa milliy huquqiy tizimlar uchun maxsus o'quv standartlari, politsiya etikasi va jamoatchilik bilan muloqot sohasida alohida normativ platformalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

INTERPOL jamoat xavfsizligiga tahdid soluvchi huquqbuzarliklarning transmilliy tusini hisobga olgan holda, axborotlar almashinuvi, kiberxavfsizlik va xalqaro hamkorlik mexanizmlarini mustahkamlashga alohida e'tibor qaratadi. Jumladan, "I-24/7" axborot tizimi orqali davlatlar o'rtasida huquqbuzarlikka oid ma'lumotlarni real vaqtda almashish imkoni yaratilgan[7].

INTERPOLning maxsus tuzilmalari – Counter-Terrorism Fusion Centre, Cybercrime Directorate va Organized Crime Directorate orqali jinoyatlarning profilaktikasi, huquqni muhofaza qiluvchi organlar o'rtasidagi muloqot va umumiy qoidalar asosida harakat qilish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu mexanizmlarning aksariyati jamoat xavfsizligiga tahdid soluvchi huquqbuzarliklarni tezkor aniqlash va ularning oldini olishga yo'naltirilgandir.

Yevropa Kengashining "Police and Human Rights" dasturi doirasida jamoat xavfsizligi va inson huquqlari o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash masalasi bosh maqsad qilib belgilangan. Xususan, 2001-yilda qabul qilingan "European Code of Police Ethics"da politsiyaning faoliyatida mutanosiblik, qonuniylik va hisobdorlik tamoyillari ilgari surilgan bo'lib, har qanday kuch ishlatishdan oldin preventiv choralar ko'rish majburiyati yuklangan[8].

Yevropa Kengashi doirasida qabul qilingan Bosh hujjatlar (masalan, Yevropaning Inson huquqlari konvensiyasi, 1950) asosida milliy qonunchilikni "inson qadri va huquqlari bilan mutanosib ravishda" qayta ko'rib chiqish xalqaro tavsiya sifatida belgilangan.

Germaniya Federativ Respublikasida jamoat xavfsizligini ta'minlash davlat boshqaruvi va mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlari o'rtasidagi barqaror va tizimli hamkorlikka asoslanadi. Mamlakatda xavfsizlikni saqlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va aholi bilan ishlash faoliyatida "kommunale Sicherheit" (kommunal xavfsizlik) tamoyili markaziy o'rin egallaydi. Bu tamoyil Germaniyadagi huquqni muhofaza qiluvchi organlar va mahalliy hokimiyatlar faoliyatini muvofiqlashtiruvchi strategik mexanizm sifatida shakllangan.

Germaniyada xavfsizlikni ta'minlash yuklamasi markazlashtirilmagan: federal, land (shtat) va kommunal darajadagi organlar o'rtasida taqsimlangan. Asosiy qonunining 30-moddasiga ko'ra, xavfsizlik va jamoat tartibini saqlash birinchi navbatda yerlik hukumatlar (Bundesländer) vakolatiga kiradi. Masalan, Bavariya va Gessen yerlarida jamoat xavfsizligi sohasida qabul qilingan politsiya qonunlari (Polizeigesetze) orqali maxsus profilaktika dasturlari ishlab chiqilgan. Shu orqali har bir yer jamoat tartibini ta'minlashda o'z usul va mexanizmlarini joriy etishi mumkin.

Germaniyada kommunal darajada jamoat xavfsizligini ta'minlash tizimi asosan shahar va tuman hokimliklari (Kommunalverwaltung) tomonidan amalga oshiriladi. Ularning tasarrufida "jamoat xavfsizligi bo'limi" (Amt für öffentliche Ordnung), "shahar politseylari" (kommunale Ordnungsdienste) kabi tuzilmalar faoliyat yuritadi. Masalan, Frankfurt shahridagi munitsipal profilaktika guruhi politsiya, yoshlar masalalari bo'yicha idora, maktablar va mahalliy NNTlar bilan hamkorlikda xavf tahlillari o'tkazib, targetlangan profilaktika ishlarini amalga oshiradi[9].

Mazkur tizimning yana bir muhim jihati – xususiy xavfsizlik xizmatlari bilan hamkorlik mexanizmining mavjudligi. Jamoat joylarida munitsipal hokimiyatlar maxsus litsenziyaga ega xususiy xavfsizlik agentliklari bilan shartnoma tuzgan holda, tartibni ta'minlashda ishtirok etadi. Bu tizim Berlin va Dyusseldorfda o'zini samarali ko'rsatgan.

Germaniya amaliyotida raqamli nazorat vositalari va profilaktika axborot tizimlari keng joriy etilgan. Masalan, "KATWARN" va "NINA" kabi xavf-xatardan ogohlantiruvchi mobil ilovalar orqali aholi jinoyat tahdidlari, favqulodda vaziyatlar va xavfli hududlar to'g'risida tezkor axborot oladi. Shuningdek, "KRIMINALATLAS" kabi onlayn platformalar jinoyat dinamikasini monitoring qilish va maqsadli choralar ko'rish imkonini beradi[10].

Germaniyaning mazkur modeli O'zbekistonda jamoat xavfsizligini ta'minlash amaliyoti uchun bir qator o'rnak oladigan xususiyatlarga ega. Jumladan:

har bir tuman va shaharda fuqarolik jamiyati, hokimiyat, IIO, ta'lim va profilaktika organlari o'rtasidagi muvofiqlashtiruvchi kengashlar tashkil etish;

profilaktik tahlil va monitoringni asoslangan holda olib borish uchun "jinoyat tahdidi xaritasi"ni yaratish;

raqamli jamoat xavfsizligi platformalari va mobil xavf signalizatsiya tizimlarini joriy etish;

xususiy xavfsizlik kompaniyalarining jamoatchilik nazoratidagi ishtiroki uchun huquqiy asos yaratish;

yoshlar va muhtoj guruhlarga qaratilgan ijtimoiy profilaktika loyihalarini mahalliy byudjet asosida qo'llab-quvvatlash.

O'zbekistonda "Mahalla" instituti, profilaktika inspektorlari va jamoatchilik kengashlari orqali kommunal xavfsizlik modelini shakllantirish orqali, Germaniyaning mazkur tizimini moslashtirilgan holda joriy etish mumkin.

Yaponiya — xavfsizlik indeksi bo'yicha dunyoda eng yuqori reytinglarga ega davlatlardan biri bo'lib, bu holat uning jamoat xavfsizligini ta'minlashda innovatsion yondashuvlarga tayanayotgani bilan bog'liq. Mamlakatda "Smart policing" (aqlli politseylik) konsepsiyasi faqatgina yuqori texnologiyalardan foydalanish emas, balki ijtimoiy sheriklik, ma'lumotlar tahlili va prognozlash imkoniyatlari asosida xavfni barvaqt aniqlashga qaratilgan kompleks tizim sifatida shakllangan[11].

Yaponiya xavfsizlik modelining markazida — "Kōban" tizimi joylashgan bo'lib, bu kichik politsiya punktlarining mahallalarda faoliyat yurituvchi tarmog'idir. Bu punktlar orqali jamoatchilik bilan doimiy muloqot, patrul qilish, profilaktika suhbatlari, fuqarolarning fikrini o'rganish kabi ishlar amalga oshiriladi. Hozirda Yaponiyada 6 500 dan ortiq "Kōban" punktlari mavjud bo'lib, ular mahalliy xavfsizlikni ta'minlashda birlamchi maskanlar hisoblanadi[12]. Ushbu tizim profilaktik funksiyalar bilan birga axborot to'plash va tahlil qilish markazlariga aylangan.

2000-yillardan boshlab Yaponiya ichki ishlar organlari va Ichki Xavfsizlik agentligi (Public Security Intelligence Agency) tomonidan raqamli profilaktika mexanizmlari keng joriy etildi. Masalan, "Kansei" (感性 – his etish) nomli axborot tizimi orqali shaharlardagi kriminogen vaziyat, yurtimdagi yirik yig'ilishlar, ommaviy tadbirlar, ehtimoliy tartibsizlik manbalari real vaqtda tahlil qilinadi. Bu tizimda kriminal axborotlar, kamera yozuvlari, jamoat joylaridagi harakatlar dinamikasi tahlil etiladi va ehtimoliy huquqbuzarlikka doir prognozlash natijalari tayyorlanadi[13].

Yaponiya tajribasida “Smart policing” markazlari yuqori texnologiyalarga asoslangan maxsus operativ-analitik markazlardir. Ularda quyidagi funksiyalar amalga oshiriladi:

Face recognition (yuzni tanish) — ommaviy joylarda yurgan shaxslarni real vaqtda identifikatsiya qilish;

Behavioral analysis (harakat tahlili) — koʻzga tashlanadigan shubhali xatti-harakatlar algoritmlar asosida baholanadi;

Geo-fencing (geo-chegaralash) — ayrim jinoyatga moyil hududlarda monitoring chegaralari belgilab qoʻyiladi;

Crowd intelligence (ommaviy harakatlar axboroti) — miting, marsh, ommaviy tadbirlar vaqtida xavf-xatar dinamikasi tahlil qilinadi.

Bunday markazlar Tokio, Osaka va Nagoya shaharlarida faoliyat yuritib, “Tokyo Metropolitan Police Department” tarkibida jinoyatlarga qarshi profilaktik nazorat tizimini avtomatlashtirishga xizmat qilmoqda[14].

Yaponiya hukumati 2020–2023-yillarda qabul qilingan “National Police Digital Transformation Plan” orqali politsiya organlarining raqamlashtirilishini yanada jadallashtirdi. Ushbu dasturda jamoat xavfsizligi bilan bogʻliq maʼlumotlarni umummilliy yagona platformada toʻplash va real vaqtda foydalanish koʻzda tutilgan. Shu orqali kiber jinoyatchilik, ommaviy tartibsizlik, terrorizm kabi tahdidlarga tezkor va manzilli javob qaytarish imkoniyati yaratilmoqda.

Ushbu amaliy yondashuvlar Oʻzbekiston uchun ham dolzarb ahamiyatga ega. Xususan:

Kōban modelini mahallalardagi “Profilaktika inspektorlari xonasi” sifatida joriy etish;

Smart policing markazlarini IIV, Milliy gvardiya va Mahalla instituti oʻrtasidagi koordinatsion asosda yaratish;

Jinoyat tahdidini tahlil qiluvchi raqamli platformalar (masalan, “SafeMap.uz” loyihasi) orqali barvaqt tahlil va chora koʻrish imkoniyatini taʼminlash;

Fuqarolar ishtirokini kuchaytirish uchun “Mahallada xavfsizlik guruhlarini”ni yuridik maqomga ega qilib, ularni moddiy va axborot jihatidan qoʻllab-quvvatlash.

Shu tariqa, Yaponiyaning texnologik xavfsizlik va aqlli politsiya tizimi, mahalliy darajadagi ishtiroki va raqamli nazoratning mukammal tizimi Oʻzbekistondagi profilaktika modelini yangilashda innovatsion yoʻl koʻrsatadi.

AQSH — jamoat xavfsizligini taʼminlashda federativ tizim asosidagi kompleks yondashuvni amalda tatbiq etib kelayotgan mamlakatlardan hisoblanadi. Mamlakatda ichki xavfsizlik va jamoat tartibini taʼminlash sohasida toʻrt darajali boshqaruv amaliyoti mavjud: federal, shtat, mahalliy va jamoaviy. Ushbu tizimning muhim elementi sifatida “Community policing” (jamoat bilan sheriklikdagi politsiya) va federal darajadagi tahlil markazlari (fusion centers) ajralib turadi.

Community policing – bu politsiya faoliyatining anʼanaviy reaktiv modelidan farqli ravishda, jamoat bilan hamkorlikka asoslangan profilaktik mexanizm boʻlib, uning maqsadi huquqbuzarliklarning oldini olish, jamoatchilik ishonchini mustahkamlash va xavfsiz muhitni taʼminlashdir. Bu tizim 1980-yillardan boshlab AQShda keng joriy etilib, 1994-yilda qabul qilingan “Violent Crime Control and Law Enforcement Act” orqali rasmiy institut sifatida tan olindi.

Community policing modelining asosiy elementlaridan biri — **Problem-Oriented Policing (POP)** boʻlib, u har bir mahalladagi jinoyat sabablarini tahlil qilish, resurslarni

manzilli taqsimlash va politsiya xodimlarini profilaktik faoliyatga yo'naltirishni nazarda tutadi. Masalan, Chikago shahridagi CAPS (Chicago Alternative Policing Strategy) dasturi doirasida mahallalarda har oylik uchrashuvlar o'tkaziladi, fuqarolar muammolarni muhokama qiladi va politsiya bu muammolarga tezkor javob qaytarishi uchun joyida mexanizmlar ishlab chiqiladi.

Natijalar. Jamoat xavfsizligi sohasidagi global tahdidlar va huquqbuzarliklar turlari universal tus olgani, milliy chegaralardan tashqariga chiqib, transmilliy xususiyat kasb etgani bois, ushbu muammoga qarshi kurashishda xalqaro tajribalarning qiyosiy tahlili alohida dolzarb ahamiyat kasb etadi. Har bir mamlakatdagi huquqiy, ijroi va texnologik yondashuvlar turlicha bo'lib, ulardan konstruktiv ilmiy xulosalar chiqarish orqali milliy tizimni boyitish imkoni tug'iladi.

Ushbu yo'nalishda olib borilgan tahlillar natijasi sifatida, "Xorijiy davlatlar tajribasi asosida jamoat xavfsizligiga oid huquqbuzarliklarga qarshi kurashish bo'yicha normativ va institutsional mexanizmlarning qiyosiy tahlili"ga bag'ishlangan jadval ilova sifatida taqdim etilmoqda (qarang: Ilova №1). Unda har bir davlatning jamoat xavfsizligiga taalluqli huquqbuzarliklarga qarshi kurashishdagi mexanizmlari normativ-huquqiy asoslari, institutsional ishtirokchilari, texnologiyaviy yechimlari va fuqarolik jamiyati ishtirokining darajasi kesimida tahlil etilgan. Jadval O'zbekiston amaliyoti bilan qiyosiy o'rganish imkonini yaratib, huquqiy islohotlar uchun asosiy manba vazifasini bajaradi.

Shu tariqa tahlildan ko'rinib turibdiki, har bir mamlakatda jamoat xavfsizligiga nisbatan yondashuvlar huquqiy, institutsional, texnologik va ijtimoiy jihatdan komplekslikni talab qiladi. O'zbekiston uchun eng maqbul yondashuv sifatida quyidagilarni taklif etish mumkin:

Jinoiy va ma'muriy huquqbuzarliklarning jamoat xavfsizligiga tahdid darajasini baholovchi yagona klassifikator ishlab chiqish;

Mahalliy va idoralararo profilaktika subektlarining subordinatsiyasini huquqiy asosda qayta ko'rib chiqish;

Tarmoqli indikatorlar tizimi va raqamli monitoring platformalarini huquqiy reglamentlash;

Ilmiy-tahliliy xulosalarning normativ hujjatlar jarayoniga integratsiyasini majburiylashtirish.

Bu takliflar milliy xavfsizlik siyosatida xalqaro tajribalardan ilg'or modellarni tanlab, mahalliy shart-sharoitga moslashtirish orqali normativ-amaliy tizimni mukammallashtirish imkonini beradi.

Jahon davlatlarining jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasidagi huquqiy va institutsional amaliyoti shundan dalolat beradiki, samarali profilaktika, innovatsion monitoring va jamoatchilik ishtiroki – barqaror xavfsizlik siyosatining asosiy ustunlaridir. Germaniyaning kommunal xavfsizlikka doir mahalliy yondashuvi, Yaponiya va Janubiy Koreyaning smart-patrul texnologiyalari, AQShdagi "community policing" amaliyoti, Fransiyaning din asosidagi radikalizmga qarshi markazlashgan kurash tizimi, shuningdek, Kanada va Braziliyadagi fuqaro-politsiya sherikligi – bunga yaqqol misoldir.

Qiyosiy tahlillardan kelib chiqib, O'zbekiston amaliyotida ham shunday zamonaviy tendensiyalarga muvofiq ravishda strategik islohotlar zarurligi aniqlandi. Jumladan, jamoat xavfsizligiga taalluqli huquqbuzarliklar tasnifi, ularning yagona reyestri, profilaktika subyektlarining institutsional tartibga solinishi, raqamli monitoring va jamoatchilik nazoratini huquqiy maqomda joriy etish shoshilinch ahamiyat kasb etmoqda.

Shuningdek, xalqaro tashkilotlar (BMT, YEXHT, YEI, INTERPOL) tavsiya qilgan qoidalar asosida inson huquqlarini himoya qilish, huquqni mustahkamlash, fuqarolarning xavfsiz muhitda yashash huquqini ta'minlash sohalarida O'zbekiston qonunchiligidagi bo'shliqlarni bosqichma-bosqich bartaraf etish zarur. Bu esa nafaqat milliy xavfsizlikni mustahkamlaydi, balki O'zbekistonning xalqaro imijini ham mustahkamlashga xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa sifatida aytish mumkinki, xorijiy tajribaning mazmunan tahlili – huquqiy modernizatsiya jarayonida muqobil yechimlar, konseptual yondashuvlar va qonun ijodkorligidagi strategik ustuvorliklarni aniqlashda muhim manba vazifasini bajaradi. Shuning uchun, mazkur tajribalarni milliy huquq tizimiga adaptatsiya qilish – O'zbekistonda jamoat xavfsizligini ta'minlashning ilmiy-amaliy poydevorini yaratishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. L. Z.Makarov. *Bezopasnost v globaliziruyushemsya mire: vizovi i strategii*. – M.: YUNITI-DANA, 2020. – S. 35–40.
2. Kim, H. S. (2021). *Intelligence-Led Policing: A Comparative Review*. Journal of Law & Public Safety, Vol. 12, No. 2, pp. 75–93
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF–60-son Farmoni “2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”.
4. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). *Handbook on the Crime Prevention Guidelines: Making Them Work*. Vienna, 2010.
5. United Nations General Assembly. Resolution 34/169: *Code of Conduct for Law Enforcement Officials*. 17 December 1979.
6. OSCE. *Policing within a Democratic Society: Strategic Framework for Police-Related Activities*. Vienna, 2010.
7. INTERPOL. I-24/7 Secure Global Police Communications Services [<https://www.interpol.int>]
8. Council of Europe. *European Code of Police Ethics*. Recommendation Rec(2001)10 of the Committee of Ministers.
9. Schröder, M. (2015). *Kommunale Sicherheitspolitik: Herausforderungen und Chancen*. Zeitschrift für Sicherheitsforschung, 4(2), S. 120–135.
10. Köhler, A. (2018). *Digitale Instrumente der Kriminalitätsprävention*. Kriminalistik Journal, Ausgabe 11.
11. Tanaka, H. (2020). *Smart Policing in Japan: New Trends and Digital Innovations*. Tokyo: Keio University Press.
12. Yamada, S. (2018). *Kōban System and Community Policing in Japan*. Journal of East Asian Studies, 12(3), 233–249.
13. Japanese Ministry of Internal Affairs and Communications (2021). *Kansei Monitoring and Predictive Policing Report*.
14. Tokyo Metropolitan Police Department (2022). *Annual Crime and Public Safety Strategy Report*.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (6) – 2026

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).